

Průvodní zpráva (avízo)

Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI 2012-2015):

Projekt DF 12P01OVV044 – Kulturně historicky cenná území jako součást národní a kulturní identity České Republiky. Metody identifikace hodnot historických sídel, parků a zahrad a jejich zachování.

Název metodiky předkládané k certifikaci

Metodika pasportizace památky zahradního umění

Předkládající organizace:

Národní památkový ústav, Valdštejnské náměstí 3, 118 01 Praha 1

Výstup:

Metodika pasportizace památky zahradního umění s přílohami

Autorský kolektiv metodiky:

Ing. Jiří Olšan, Národní památkový ústav, územní památková správa v Českých Budějovicích

Ing. Ing. Daniel Šnejd, DiS., Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

Ing. Marek Ehrlich, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D., Národní památkový ústav, Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži

Ing. Marie Pavlátová, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

Zpracovatelé příloh:

Ing. Jiří Olšan, Národní památkový ústav, územní památková správa v Českých Budějovicích

Ing. Marek Ehrlich, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích (zpracování GIS)

Ing. Ing. Daniel Šnejd, DiS., Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích

I. Cíl metodiky

Cílem metodiky je definice postupu zpracování pasportu památky zahradního umění jako základního informačního nástroje, využitelného v činnosti správců kulturních památek a v procesech tvorby dalších nadstavbových dokumentů a koncepcí, směřujících k dlouhodobé udržitelnosti kulturních památek.

Dílčím cílem metodiky je vytvoření návrhu modelu klasifikace hmotné struktury památek zahradního umění využitelného v tvorbě databáze památek zahradního umění v geografickém informačním systému NPÚ.

II. Vlastní popis metodiky

Metodický postup pasportizace památky zahradního umění představuje efektivní nástroj pro základní evidenci strukturálních prvků historických zahrad a parků a pro získání dalších údajů, které jsou z pohledu výkonu památkové péče podstatné a které usnadní tvorbu dalších nadstavbových dokumentů a koncepcí směřujících k dlouhodobé udržitelnosti památky.

Stanovení metodického postupu pasportizace předcházeli krok vlastní analýzy hmotné struktury památek zahradního umění. Výsledky této analýzy byly formulovány v podobě klasifikačního modelu a následně aplikovány v tvorbě klasifikačního nástroje, využívaného přímo v terénním průzkumu a během zpracování dat pasportu památky zahradního umění.

Model klasifikace hmotné struktury památek zahradního umění uspořádává typy entit, specifické pro historické zahrady a parky, podle definovaných hledisek a předem stanovených kritérií.

Strukturální prvky památek zahradního umění jsou uspořádány hierarchicky do dvou složek (složka přírodní a složka umělá), které se dále dělí do celkem čtyř kategorií a devíti tříd. Mimo to je pro památky zahradního umění charakteristický také výskyt entit utvářených jako soubory strukturálních prvků, ustálených z hlediska své funkce a formy a rozlišitelných od jiných entit v rámci architektonického prostoru památek zahradního umění. V metodice pasportizace je pro tyto entity používáno označení „oddíl památky zahradního umění“.

Praktickým výstupem pasportizace historických zahrad a parků je pasport památky zahradního umění. Pasport památky zahradního umění představuje informační systém zpracovaný tak, aby umožňoval využití pro potřeby památkové péče a veřejné správy. Proto je obvykle zpracováván jako projekt geografického informačního systému v rámci IISPP NPÚ.

Klasifikačním nástrojem, využívaným při zpracování databáze pasportů památek zahradního umění, je Třídník strukturálních prvků a oddílů památek zahradního umění.

Metoda zpracování pasportu památky zahradního umění vychází z obecných vlastností formátu pasportu jako analyticko-evidenčního dokumentu a dále zohledňuje specifické požadavky pro pasportizaci nemovitých kulturních památek - historických zahrad, parků apod. V terénním průzkumu je zdůrazněn význam získávání popisných dat strukturálních prvků památek zahradního umění, významných z pohledu správce památky i pro přípravu koncepčních dokumentů památkové péče.

Metodika doporučuje postup zpracování pasportu památky zahradního umění v několika na sebe vázaných časových a věcných fázích. Náplní přípravné fáze je organizační a koncepční příprava průzkumu. Zahrnuje shromáždění dostupných údajů o stavebním a uměleckém vývoji památky a shromáždění a vyhodnocení podkladů, charakterizujících současný stav památky zahradního umění. V diskuzi se zadavatelem (a se správcem památky) je upřesněno provádění průzkumu s ohledem na cíle a způsoby uvažovaného využívání pasportu památky zahradního umění v režimu činností správce památky.

Terénní průzkum památky zahradního umění je prováděn s cílem identifikovat strukturální prvky památky a zjistit jejich aktuální stav, zjistit průběh hranic objektu památky zahradního umění. Zahrnuje sběr geodat, jejich zpracování a tvorbu databáze. Na základě zkušeností z vlastního průzkumu modelových objektů metodika obsahuje konkrétní doporučení k provádění terénního průzkumu. Doporučení se týkají období provádění průzkumů, specifik pasportizace jednotlivých kategorií strukturálních prvků, průzkumu mikroreliefu památek zahradního umění a fotodokumentace terénního průzkumu.

Během zpracování dat z terénního průzkumu jsou podkladová data z průzkumů a rozborů modelových objektů památek zahradního umění soustředována v databázích. Metodika doporučuje rozsah databáze na úrovni strukturálních prvků, oddílů a celku památky zahradního umění.

Výstupem uplatnění metodiky pro pasportizaci památek zahradního umění v památkové praxi je vyhotovený pasport objektu památky. Výstupy pasportu mají podobu tabelárních sestav, mapového díla, případně exportů databáze ve formě karet strukturálních prvků, resp. karet oddílů památky zahradního umění.

Data vyhotoveného pasportu památky zahradního umění jsou sdílena pro informační systém budovaný v rámci IISPP NPÚ. Tento způsob využití dat pasportu umožňuje kombinovat informace pasportu památky zahradního umění s ostatními dokumenty oboru památkové péče a dále s dokumenty oborů souvisejících (generel zeleně, dendrologický průzkum) a s dalšími podklady (katastr nemovitostí, digitální technické mapy aj.).

III. Srovnání „novosti postupů“ oproti původní metodice, případně jejich zdůvodnění, pokud se jedná o novou neznámou metodiku, a jejich srovnání s postupy v zahraničí

Základem novosti postupu metodiky je datový model pasportu vytvořený tak, aby jeho databáze byla využitelná nejen pro vytváření technicko-provozních podkladů pro specifikaci managementu péče o památky zahradního umění, ale rovněž umožňovala sběr dat podstatných z hlediska zájmů památkové péče a využitelných pro tvorbu dalších koncepčních památkových dokumentů. Pasport památky zahradního umění je cíleně vytvářen jako základní informační nástroj, využívaný následně pro tvorbu dalších aplikací v dílčích metodických postupech (prostorová analýza, identifikace hodnoty, management plán památky zahradního umění).

Metodika pasportizace památek zahradního umění nabízí nově možnost zpracování průzkumu a evidence zahrad a parků ve formě pasportu památky zahradního umění a jeho zapojení do IISPP

NPÚ i v případě památkových objektů ve správním území obcí, které dosud nemají zpracován standardní pasport zeleně.

Pasport památky zahradního umění nabízí nad rámec obvyklého rozsahu funkcionalit pasportů zeleně podstatné rozšíření možností analýzy hmotné struktury historických zahrad a parků díky využití interního klasifikačního nástroje – Třídníku strukturálních prvků a oddílů památek zahradního umění. Třídník byl vytvořen v rámci tvorby metodiky pasportizace památek zahradního umění a jeho sestavení předcházela vlastní analýza hmotné struktury památek zahradního umění. Třídník zavádí možnost evidovat v databázi pasportu strukturální prvky ve větší míře podrobnosti, než je obvyklé při zpracování pasportů zeleně. Třídník rozšířil možnost identifikace především v případě kategorie stavebních strukturálních prvků a umožňuje evidovat i zaniklé strukturální prvky. Třídník nově definuje úroveň oddílů – souborů složených ze strukturálních prvků a vyznačujících se specifickou funkční a programovou náplní, uplatněním dobových tvůrčích postupů nebo představujících realizaci předloh obecně známých architektonických typů.

Srovnání se zahraničím

Metodika pasportizace památek zahradního umění ve svém základu vychází z metodiky evidence a pasportizace zeleně, vzniklé v roce 1986 ve Výzkumném a šlechtitelském ústavu okrasného zahradnictví.¹ V dílčích aspektech metodika pasportizace památek zahradního umění aplikuje získané poznatky o nástrojích evidence historických zahrad a parků, využívaných v zahraničí.

V anglosaských zemích jsou v agendě péče o historické zahrady a parky uplatňovány plány ochrany a péče (Conservation Management Plans).² V úvodní fázi zpracování se provádí identifikace a evidence konkrétní historické zahrady (parku). Soubor dat všech prvků a částí zahrady, pořízený během průzkumu, v podstatě představuje databázi prostorového pasportu. Vyplněné databázové karty strukturálních prvků mají zároveň uplatnění jako zdroj informací pro operativní rozhodování ve správních a odborných činnostech správce zahrady.

V prostředí německé památkové péče byl v polovině šedesátých let minulého století vyvinut metodický postup, označovaný jako „*Parkpflegewerk*“,³ koncipovaný jako systémový plánovací nástroj k analýze, dokumentaci, zajištění památkové péče, údržbě a obnově historických zahrad. Postupně se stal oborovým standardem a je využíván i v dalších německy mluvících zemích, ve Švýcarsku a také v Rakousku. V oddíle analýzy současného stavu se zabývá součástmi a strukturálními prvky zahradní dispozice - vegetačními a stavebními prvky.⁴

¹ ONDŘEJOVÁ 1986

² Viz např. na <https://www.english-heritage.org.uk/professional/advice/advice-by-topic/parks-and-gardens/conservation-management-plans>.

³ KRAUSE 2011, s. 258n.

⁴ MEYER 2000, s. 55 - 70.

Informační systém zeleně Spolkové země Berlin je příkladem informačního systému GIS pro péči o zeleň, jenž se blíží typu pasportu zeleně dle metodiky VÚKOZ.⁵ Databáze informačního systému je z hlediska klasifikace ploch zeleně budována ve třech úrovních: kategorie objektů zeleně (funkční typy), kategorie entit definovaných technologií péče (obdobu strukturálních prvků) a kategorie vybavenosti objektů zeleně.

Přínosem metodiky pasportizace památky zahradního umění ve srovnání s výše uvedenými zahraničními příklady je, že umožňuje pro strukturální prvky památek zahradního umění (historické zahrady a parky) kromě obvyklého rozsahu popisných dat s technicko-provozním využitím také sběr popisných dat využitelných v odborných činnostech památkové péče.

IV. Popis uplatnění certifikované metodiky, informace, pro koho je určena, subjekty s kterými bude uzavřena smlouva o využití výsledku a jakým způsobem bude uplatněna

Metodika pasportizace památek zahradního umění představuje v oblasti jejich popisu a typologie praktickou aplikaci zásad vytyčených Mezinárodní chartou o historických zahradách (Florence 1982). Metodika byla vyzkoušena při zpracování pasportů dvaceti modelových objektů historických zahrad a parků. Ze získaných zkušeností je zřejmé, že Pasport památky zahradního umění je dobře využitelný pro identifikaci a inventarizaci strukturálních prvků historických zahrad a parků a může se stát efektivním nástrojem památkové péče

Základní rámec pro uplatnění metodiky vyplývá z aplikace památkové ochrany na základě ustanovení zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Metodika se bude využívat v rámci odborné působnosti a výkonu památkové péče a své uplatnění nalezne při pasportizaci památek zahradního umění.

Metodický postup zpracování pasportu památky zahradního umění je definován se záměrem jeho hlavního využití pro podrobný průzkum a evidenci historických zahrad a parků. Umožňuje také pasportizaci ploch jiných funkčních typů ve volném architektonickém prostoru uvnitř stavebních souborů kulturních památek, jako jsou např. zahradní úpravy nádvoří a náměstí, aleje, promenády apod. Metodický postup pasportizace je možné uplatnit i v případech průzkumu zahrad a parků s památkovým potenciálem, jež dosud nepodléhají ochraně podle památkového zákona.

Uživatelé metodiky

Metodika pasportizace památky zahradního umění je jako odborný metodický postup určena odborným pracovníkům územních odborných pracovišť Národního památkového ústavu, kteří předkládanou metodiku mohou sami využívat ve své odborné a metodické činnosti a mohou se podílet na tvorbě konkrétních pasportů památek zahradního umění.

⁵ Grünflächeninformationssystem Berlin, viz <http://www.stadtentwicklung.berlin.de/umwelt/stadtgruen/gris/index.shtml>

Metodika je využitelná pro vlastníky a správce památek zahradního umění (včetně pracovníků územních památkových správ Národního památkového ústavu), kteří spravují tyto kulturní památky a mohou se účastnit na zadávání tvorby pasportů památek zahradního umění a následně využívání jejich výstupů.

Výstupy metodiky (pasporty památek zahradního umění) poskytnou odborným pracovníkům výkonných orgánů státní památkové péče obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů relevantní informace, využitelné v rámci správních řízení, dotýkajících se předmětných památek zahradního umění.

Důležitou skupinou uživatelů metodiky budou dále projektanti a specialisté, kteří se budou podílet na zpracování pasportů konkrétních památek zahradního umění (viz kapitola II. 5. Postup zpracování pasportu památky zahradního umění).

Databáze pasportů památek zahradního umění a třídnic strukturálních prvků a oddílů, doplněný o výklady pojmů, mohou nabídnout relevantní informace pro studenty příslušných oborů, pro zájemce z řad odborné i laické veřejnosti, místní kulturně společenské instituce a zájmová sdružení, která se aktivně zapojují do péče o památky zahradního umění.

Uplatnění výstupů metodiky pasportizace památek zahradního umění v činnosti Národního památkového ústavu

Data vyhotoveného pasportu mohou být sdílena pro informační systém budovaný v rámci IISPP NPÚ. Tento způsob využití dat pasportu umožňuje kombinovat informace mezi pasportem památky zahradního umění a ostatními dokumenty oboru památkové péče a dále s dokumenty oborů souvisejících (generel zeleně, dendrologický průzkum) a jiných (katastr nemovitostí, digitální technické mapy aj.).

Uplatnění pasportů památek zahradního umění v činnostech územních památkových správ Národního památkového ústavu

Pasport památky zahradního umění je efektivně využitelný jako technicko-provozní podklad pro výkon správních a odborných činností správce památek. Pasport přináší vyšší míru informovanosti pro správce a udržovatele památky a je využitelný jako informační nástroj pro péči o historické zahrady a parky.

Datový model pasportu využívá Třídnic strukturálních prvků a oddílů památek zahradního umění a umožňuje dostatečně podrobné rozlišení typů strukturálních prvků, jejich evidenci v jednotlivých památkách a následně uživatelsky jednoduché zpřístupnění dat. Nad rámec obvyklých funkcionalit datového modelu pasportů zeleně nabízí pasport památky zahradního umění podrobnější analýzu základních strukturálních prvků a možnost definovat složené soubory entit (oddíly) s využitím vytvořeného klasifikačního nástroje.

V rámci NPÚ se pravidelně provádí Monitoring stavu kulturních památek a zpracovává Pasport památkového objektu. Pro zpracování těchto dokumentů poskytuje pasport památky zahradního

umění důležité vstupní informace, přičemž změny stavu památky mohou být promítnuty do pasportu v rámci údržby a aktualizace jeho dat.

Uplatnění pasportů památek zahradního umění v činnostech odborných územních pracovišť Národního památkového ústavu

Výstup metodiky pasportizace památek zahradního umění, pasport památky zahradního umění, vytváří databázi využitelnou pro navazující specializované památkové průzkumy památek zahradního umění, jejichž zpracování definují metodika prostorové analýzy, metodika identifikace hodnot památky a metodika management plánu.

Pasport památky zahradního umění může sloužit jako jeden z oborových informačních nástrojů památkové péče. Podstatnou součástí zpracování pasportu je analýza strukturálních prvků památky zahradního umění, proto je pasport památky zahradního umění zároveň odborným památkovým průzkumem.

Pasporty najdou přímé využití při přípravě a zdůvodnění odborných vyjádření, závazných stanovisek a rozhodnutí ve správním řízení a jako zdroj informací pro zpracování návrhu ochranných opatření. Získaný souhrn důležitých znalostí o památce zahradního umění bude využit pro plánování péče a případnou obnovu památky, její prezentaci i pro vzdělávání a zvýšení zájmu společnosti spolupodílet se na ochraně této specifické oblasti kulturního dědictví.

Metodickým a informačním přínosem uplatnění metodiky v památkové praxi bude postupně naplňovaná databáze pasportů památek zahradního umění, jež se může stát významnou informační základnou pro odborné průzkumy a komparativní studie, zabývající se jednotlivými typologickými skupinami strukturálních prvků památek zahradního umění.

Specifické dílčí využití nalezne metodika v zahradní archeologii. Terénní průzkum během zpracovávání pasportu může identifikovat zaniklé strukturální prvky (budovy, dopravní stavby) a může tak sloužit jako vodítko pro plánování archeologického výzkumu památky zahradního umění.

Pořizování pasportu památky zahradního umění je účelné i v situaci, kdy se jedná o lokality historických zahrad, jež byly významně poškozeny, nebo hrozí jejich zánik. V těchto případech je obzvláště naléhavý požadavek na poznání a dokumentaci historického vývoje zahrad a parků, protože i pouhé reliktury historických zahrad a parků mohou mít význam ve struktuře sídla, resp. urbanizované krajiny.

Datový model pasportu památky zahradního umění je vytvořen tak, aby umožňoval evidenci zaniklých objektů, zjištěných terénním průzkumem historických zahrad a nabízel možnost evidovat i objekty zjištěné archeologickými výzkumy provedenými na území památky. Evidence zaniklých objektů v databázi pasportu a jejich grafická reprezentace v mapě jsou důležitým zdrojem informací pro stanovení prostorově strukturovaného režimu udržovací péče o historické zahrady a parky.

V. Seznam použité související literatury

BLAŽIČEK, Oldřich Jakub; KROPÁČEK, Jiří. *Slovník pojmů z dějin umění*, Odeon, Praha 1991.

BEZDĚK, Ladislav; BOBEK, Kare; BURŠÍK, Dalibor; JEDLIČKA, Karel. *Metodika pro elektronický pasport zpřístupněné památky*, Národní památkový ústav, ústřední pracoviště. Odborné a metodické publikace, sv. 41, 1. vydání, Praha 2011.

Callan Park Conservation Management Plan .[cit. 20. září 2015]. Dostupný na <http://www.leichhardt.nsw.gov.au/Community-Issues/Callan-Park/Callan-Park-Master-Plan#Callan Park Conservation Management Plan>

DÉZALLIER D'ARGENVILLE, Antoine Joseph. *La Théorie Et La Pratique Du Jardinage: où l'on Traite A Fond Des Beaux Jardins*, Paříž 1709.

DGGL (Deutsche Gesellschaft für Gartenkunst und Landschaftsarchitektur), Arbeitskreis Historische Gärten und Forschungsgesellschaft Landschaftsentwicklung - Landschaftsbau (FLL). *Historische Gärten in Deutschland. Aufgaben, Thesen und Instrumente zum Schutz, zur Erhaltung und zur Pflege des Gartenkulturerbes*. Neustadt, 2000, ISBN 3-00-006846-5.

DGGL (Deutsche Gesellschaft für Gartenkunst und Landschaftsarchitektur), Arbeitskreis Historische Gärten und Forschungsgesellschaft Landschaftsentwicklung - Landschaftsbau (FLL). *Pflege historischer Gärten - Teil 1: Pflanzen und Vegetationsflächen*. Bonn, Berlin, Ausgabe 2006, ISBN 3-934484-95-6.

DOBLHAMMER, Rupert; DREXEL, Anita. *Gehölze und Wege in formalen historischen Gartenanlagen Österreichs*. nakl. Peter Lang, ISBN 3-631-51287-2.

Easton Lodge Gardens Bishop's Stortford. Record Id: 4857. [cit. 20. září 2015]. Dostupný na <http://www.parksandgardens.org/places-and-people/site/4857?preview=1>

FORNER, Jörg-Ulrich. *Erfassung historischer Freiräume: Dokumentationssystematik bei der Bestandserhebung und Bauaufnahme von gebauten Elementen in historischen Gärten, Parks und Kulturlandschaften*. Dizertační práce, Technische Universität Berlin, 2002.

FROLEC, Václav. VAŘEKA, Josef. *Lidová architektura. Encyklopedie*. Praha 2007. ISBN: 978-80-247-1204-8.

GIRSA, Václav; HOLEČEK, Josef. *Ochrana a obnova vnitřní struktury nemovitých kulturních památek a staveb v památkově chráněných územích*. Praha 2004

GIRSA, Václav; HOLEČEK, Josef; JERIE, Pavel, MICHONOVÁ; Dagmar. *Předprojektová příprava a projektová dokumentace v procesu péče o stavební památky*. Národní památkový ústav. Odborné a metodické publikace, svazek 27, Praha 2004.

GOJDA, Martin. *Archeologie krajiny*. Academia 2000. ISBN: 80-200-0780-6.

Heinz W. Hallmann, Jörg-Ulrich Forner, *Historische Bauforschung und Materialverwendung im*

Garten- und Landschaftsbau: Wegebau und Wasseranlagen, Vydavatel BoD – Books on Demand, 2004, ISBN 3833418141.

KALMAN, Herold. *Heritage Planning: Principles and Process*. Routledge, 2014. ISBN 1317700724, s. 299.

KRAUSE, Karl-Jürgen. *Lexikon Denkmalschutz und Denkmalpflege*. Essen: Klartext Verlag, 2011, s. 258n. ISBN 3837503070

KREJČIŘÍK, Přemysl: Stavebně-historický průzkum - historický vývoj památky zahradního umění a jeho interpretace. In KREJČIŘÍK, Přemysl. *Krajinářská architektura a proměny historických prostorů*. 1. vyd. Lednice: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2004, s. 11-17. ISBN 80-7157-823-1.

KREJČIŘÍK, Přemysl; MACEK, Petr. *Stavebně historický průzkum - Historický vývoj památky zahradního umění a jeho interpretace*. Zahrada - park - krajina, SZKT, 2003, ročník XII., č. 4., s. 6-9. ISSN 1211-1678.

KŘESADLOVÁ, Lenka. *Návrh památkového záměru obnovy Libosadu – Květné zahrady v Kroměříži*. Kroměříž 2008, s. 32. Dokument vznikl pro vnitřní potřeby NPÚ.

KŘESADLOVÁ, Lenka. *Návrh památkového záměru obnovy Podzámecké zahrady v Kroměříži*. Kroměříž 2008, s. 83. Dokument vznikl pro vnitřní potřeby NPÚ.

KUČA, Karel; KUČOVÁ, Věra. *Principy památkového urbanismu*. Praha: SÚPP, 2000, 80-86234-15-0.

KUČERA, Petr: *Typologie nezastavitelných území v krajinářské architektuře a krajinném plánování*. Habilitační práce. MZLU v Brně, Zahradnická fakulta v Lednici, 2002

KUČOVÁ, Věra; DOSTÁLEK, Jiří; EHRlich, Marek; KUČA, Karel; PACÁKOVÁ, Božena. *Metodika tvorby standardizovaného záznamu krajinné památkové zóny*. Praha: Národní památkový ústav, generální ředitelství, 2014. Odborné a metodické publikace, svazek 53. ISBN 978-80-7480-022-1.

KUPKA, Vladimír, ČTVERÁK, Vladimír, DURDÍK, Tomáš, LUTOVSKÝ, Michal, STEHLÍK, Eduard. *Pevnosti a opevnění v Čechách na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-096-9.

MERTENOVÁ, Kateřina. *Pronikání anglického parku do francouzské zahrady v českých zemích*. Dizertační práce ČVÚT Praha, Praha 2011.

MEYER, Margita M. *Parkpflegewerke für Gartendenkmale - Leitlinien*. In *Historische Parks und Gärten – Denkmalgerechte Parkpflege*. Neustadt : Deutsche Gesellschaft für Gartenkunst und Landschaftsarchitektur, 2000, s. 55 - 70. ISBN 3-00-006846-5.

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Interní konstantní číselníky in List*. Praha 2000.

KOLEKTIV: *Encyklopedie světové architektury*. Baset, Praha, 2003.

ONDŘEJOVÁ, Vítězslava. *Metodika evidence a pasportizace zeleně IN: Tvorba a údržba zeleně: Den nové techniky v Průhoncích*, Výzkumný a šlechtitelský ústav okrasného zahradnictví, Čs. redakce MON Praha 1986.

PACÁKOVÁ-HOŠŤÁLKOVÁ, Božena; PETRŮ, Jaroslav; RIEDL, Dušan; SVOBODA, Antonín Marián. *Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Nakladatelství Libri, Praha, 1999, s. 438-446. ISBN 80-85983-55-9.

PEJCHAL, Miloš. Arboristika I: obecná dendrologie. 1. vyd. Mělník: Vyšší odborná škola zahradnická a střední zahradnická škola Mělník, 2008.

PEŠTA, Jan. *Plošný průzkum lidové architektury a venkovských sídel*. Národní památkový ústav. Praha 2014. ISBN: 978-80-86516-78-3.

PETRÁČKOVÁ, Věra. KRAUS, Jiří, a kol. *Akademický slovník cizích slov A-Ž*. Praha: Academia, 2000. 834 s. ISBN 80-200-0607-9.

POKORNÝ, Josef. *Velký encyklopedický rybářský slovník*. Nakladatelství Fraus 2004. ISBN: 80-7238-117-2.

POLÁKOVÁ, Jana, editorka. *Mezinárodní dokumenty o ochraně kulturního dědictví*. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, Praha 2007. ISBN 978-80-87104-14-9.

Register of Historic Parks and Gardens of Special Historic Interest in England. [cit. 20. září 2015]. Dostupný na <http://historicengland.org.uk/listing/what-is-designation/registered-parks-and-gardens/>

ROLKA, Caroline. Dietae. *Historische Kleinarchitekturen in Sachsen. Eine Untersuchung zur Baukonstruktion und der Materialverwendung im Garten- und Landschaftsbau*. Verlag Frank & Timme, 978-3-86596-134-1. 2007.

RÖTHIG, Achim. *Parkpflegewerk Müschpark / Aachen*, 2012. [cit. 30. června 2015]. Dostupný na http://www.aachen.de/DE/stadt_buerger/planen_bauen/denkmalpflege/mueschpark/Band_I_Textband_PPW_Mueschpark_Internet.pdf

RYŠÁNKOVÁ, Lenka. *Kartografická prezentace kulturního dědictví*. Diplomová práce 2008, Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní, s. 40n.

SCHUBERT, Albert. *Péče o památkově významné venkovní komunikace*, Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2007. ISBN 978-80-87104-10-1.

SKLÁDANKA, Jiří. VRZALOVÁ, Jana. VYSKOČIL, Ivo. *Trávníkářství*. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně 2007. [cit. 10. listopadu 2015]. Dostupný na http://web2.mendelu.cz/af_222_multitext/travy/index.php?N=0&I=0.

STEHLÍK, Václav. KUDRNA, Karel - POŠÍK, Miroslav edd. *Naučný slovník zemědělský 1-13*, Praha 1966-1992.

STEJSKALOVÁ, Jana; VLASÁK, Martin; EZECHEL, Miroslav. *Památky zahradního umění a historická krajina středních Čech*. Mělník: Vyšší odborná škola zahradnická a střední zahradnická škola Mělník, 2012. ISBN 978-80-87610-03-9.

STIBRAL, Karel; DADEJÍK, Ondřej; STANĚK, Jan. *Zahrada. Přírozenost a umělost*. Dokořán, Praha 2012. ISBN 978-80-7363-431-5.

ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta; VÁVROVÁ, Věra. *Databáze historických zahrad, parků a krajiny, její vznik a parametry*. Praha: Knihovna plus, 2008, číslo 1-2. [cit. 20. září 2015]. Dostupný na: <http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus81/santruc.htm>.

ŠANTRŮČKOVÁ, Markéta. *Krajinářská tvorba Jana Rudolfa Černína. Vznik a vývoj parků v Krásném Dvoře, Jemčině, Petrohradě a Chudenicích*. Karolinum, Praha 2014. ISBN 978-80-246-2397-9.

ŠIMEK, Pavel. Městská zeleň. In: ŠRYTR, P. *Městské inženýrství: 2*. 1. vyd. Praha: Academia, 2001. s. 183-225. ISBN 80-200-0440-82

ŠIMEK, Pavel a kolektiv. *Projekt obnovy zámeckého parku v Lednici na Moravě*. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Zahradnická fakulta v Lednici na Moravě. Lednice na Moravě, 2003.

ŠIMEK, Pavel. Pasport zeleně. in: *Koncept osnovy přednášek předmětu Zakládání a údržba zeleně*, Zahradnická fakulta Mendelovy univerzity v Brně, Lednice na Moravě 2007, nepublikováno.

ŠIMEK, Pavel. *Strategický plán rozvoje systému zeleně Statutárního města Ostrava*. Uherský Brod 2011.

ŠIMEK, Pavel. Východiska pro posuzování úrovně údržby zeleně v systémech zeleně sídel. *Acta horticultrae et regiotecturae*, 2010 , vol. 13, no. Mimoriadne - Special, p. 42-46.

UERSCHELN, Gabriele; KALUSOK, Michaela. *Wörterbuch der europäischen Gartenkunst*. Philipp Reclam jun. Stuttgart 2009. ISBN 978-3-15-018656-5.

VAISOVÁ, Hana. Regionální disparity a kulturní dědictví, Diplomová práce 2008, Univerzita Pardubice, fakulta ekonomicko-správní, s.40n.

VLČEK, Pavel. *Encyklopedie českých zámků*. Praha: Libri, 1999, ISBN:80-85983-61-3.

UERSCHELN, Gabriele; KALUSOK, Michaela. *Wörterbuch der europäischen Gartenkunst*. Philipp Reclam jun. Stuttgart 2009. ISBN 978-3-15-018656-5.

VOLKMANN, Torsten. *Anforderungen an eine Dokumentation in der Gartendenkmalpflege*. Berlin 2005. ISBN 3-86568-107-7.

VOŠAHLÍK, Aleš. *Mezinárodní dokumenty ICOMOS o ochraně kulturního dědictví*. Praha: Český národní komitét ICOMOS, 2001. Český překlad dokumentů ICOMOS, bez ISBN.

VI. Seznam publikací, které předcházely metodice a byly publikovány (pokud existují), případně výstupy z originální práce

OLŠAN, Jiří; ŠNEJD, Daniel. Pasport - nástroj péče o památky zahradního umění, Zprávy památkové péče, roč. 74, 2014, s. 238-245